

М. І. Колос

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

343.1
К.61

М. І. Колос

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Навчальний посібник

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України

Київ • Атіка •

УДК 343(477)(075.8)
ББК 67.9(4УКР)408я73
К61

М. І. Колос

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(Лист № 14/18-Г-918 від 17.10.2006 року)*

Рецензенти:

Ю. М. Кармазін – суддя Верховного Суду України, заслужений юрист України;

М. І. Мельник – доктор юридичних наук, професор, заступник Голови Центральної виборчої комісії;

В. О. Попелюшко – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правосуддя та кримінально-правових дисциплін Національного університету «Острозька академія».

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Колос М. І.

К61 Кримінальне право України. Загальна частина: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2007. – 608 с.
ISBN 978-966-326-223-9

У навчальному посібнику викладені основні положення чинного кримінального законодавства, науки кримінального права, з урахуванням судової практики і досвіду вивчення та застосування кримінально-правових норм в Україні.

Методичні рекомендації щодо розв'язання задач, формулювання відповідей на практичних заняттях, під час заліків, екзаменів та написання курсових, кваліфікаційних, дипломних і магістерських робіт сприятимуть належній організації навчального процесу, зокрема в сфері дослідницької діяльності студентів.

Для викладачів кримінального права та працівників правоохоронних і судових органів, студентів юридичних факультетів вищих навчальних закладів.

УДК 343(477)(075.8)
ББК 67.9(4УКР)408я73

© Колос М. І., 2007
© Видавництво «Атіка», 2007

ISBN 978-966-326-223-9

Зміст

Передмова	6
Розділ I. Основи організаційних засад вивчення курсу Загальної частини кримінального права України	9
1.1. Рекомендована програма навчального курсу Загальної частини кримінального права України з розподілом лекцій, практичних занять, самостійної роботи за темами і кількістю годин	10
1.2. Мета й завдання навчального курсу Загальної частини кримінального права України	12
Розділ II. Курс лекцій та завдання для практичного навчання	13
2.1. Список скорочених та повних назв джерел, рекомендованих у планах лекцій та завданнях для практичного навчання ...	14
2.2. Тематика, плани лекцій та завдання для практичного навчання з переліком законодавства, літератури і роз'яснень судових органів	17
2.3. Схеми курсу лекцій із Загальної частини кримінального права України	50
– Лекція № 1. Тема: «Поняття, предмет, метод та завдання кримінального права України»	50
– Лекція № 2. Тема: «Джерела, принципи і зв'язки кримінального права України з іншими галузями права»	60
– Лекція № 3. Тема: «Наука кримінального права України»	71
– Лекція № 4. Тема: «Кримінальний закон: його поняття, чинність і тлумачення»	107
– Лекція № 5. Тема: «Злочин, кримінальна відповідальність та її підстави»	126
– Лекція № 6. Тема: «Склад злочину: його об'єкт та предмет»	139
– Лекція № 7. Тема: «Об'єктивна сторона складу злочину»	157
– Лекція № 8. Тема: «Суб'єкт злочину»	173
– Лекція № 9. Тема: «Суб'єктивна сторона складу злочину»	188
– Лекція № 10. Тема: «Стадії вчинення злочину»	210
– Лекція № 11. Тема: «Співучасть у вчиненні злочину»	224
– Лекція № 12. Тема: «Множинність злочинів»	240
– Лекція № 13. Тема: «Обставини, що виключають злочинність діяння»	253
– Лекція № 14. Тема: «Звільнення від кримінальної відповідальності»	283
– Лекція № 15. Тема: «Покарання: поняття, мета, система та види»	304
– Лекція № 16. Тема: «Призначення покарання»	319
– Лекція № 17. Тема: «Звільнення від покарання та його відбування»	339

– Лекція № 18. Тема: «Судимість та її сутність»	369
– Лекція № 19. Тема: «Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування»	379
– Лекція № 20. Тема: «Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх»	389
Розділ III. Методичні рекомендації з питань організації та здійснення практичного навчання і формулювання відповідей у процесі контролю рівня знань вивченого матеріалу	407
Розділ IV. Питання, що виносяться на залік та екзамен із Загальної частини кримінального права України	413
Розділ V. Методичні рекомендації з основ організації та здійснення навчально-дослідницької діяльності студентів	421
Розділ VI. Темі курсових, кваліфікаційних, дипломних і магістерських робіт із Загальної частини кримінального права України	437
Розділ VII. Основи контролю та оцінювання знань студентів	445
Розділ VIII. Адреси та засоби зв'язку бібліотечних установ України, фонди яких можуть бути корисними для організації навчально-дослідницької діяльності студентів-юристів	449
Додатки до лекцій із Загальної частини кримінального права України та для використання в процесі практичного навчання	455
<i>Додаток № 1. Конституція України (витяги) до лекцій № 1, 4–6, 8, 9, 13–15, 17, 18</i>	<i>456</i>
<i>Додаток № 2. Постанови Пленуму Верховного Суду України</i>	<i>462</i>
2.1. Про деякі питання застосування законодавства, яке регулює порядок і строки затримання (арешту) осіб при вирішенні питань, пов'язаних з екстрадицією № 16 від 8 жовтня 2004 року (до лекції № 4)	462
2.2. Про деякі питання застосування судами України адміністративного та кримінального законодавства у зв'язку з набранням чинності Законом України від 22 травня 2003 року «Про податок з доходів фізичних осіб» № 9 від 28 травня 2004 року (до лекції № 7)	465
2.3. Про судову практику у справах про зґвалтування та інші статеві злочини № 4 від 27 березня 1992 року, із змінами, внесеними згідно з постановами ПВСУ від 04.06.1993 та 03.12.1997 років (до лекцій № 7, 10, 11)	466
2.4. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування № 7 від 3 червня 2005 року (до лекцій № 8 та № 19)	474
2.5. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру № 2 від 15 травня 2006 року (до лекцій № 8 та № 20)	484

2.6. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх № 5 від 16 квітня 2004 року (до лекцій № 8 та № 20)	494
2.7. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи № 2 від 7 лютого 2003 року (до лекцій № 9, 10, 11, 12)	503
2.8. Про судову практику у справах про необхідну оборону № 1 від 26 квітня 2002 року (до лекції № 3)	514
2.9. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності № 12 від 23 грудня 2005 року (до лекції № 14)	517
2.10. Про практику призначення судами кримінального покарання № 7 від 24 жовтня 2005 року із змінами, внесеними згідно з постановою Пленуму ВСУ № 18 від 10 грудня 2004 року (до лекцій № 16, 17)	524
2.11. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні № 15 від 28 грудня 1996 року, із змінами, внесеними згідно з постановою Пленуму ВСУ № 17 від 26 грудня 2003 року (до лекції № 16)	536
2.12. Про умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким № 2 від 26 квітня 2002 року (до лекції № 17)	539
2.13. Про практику застосування судами законодавства про звільнення від відбуття покарання засуджених, які захворіли на тяжку хворобу № 8 від 28 вересня 1973 року, із змінами, внесеними згідно з постановами ПКСУ № 3 від 04.06.1993 та № 12 від 03.12.1997 року (до лекції № 17)	543
2.14. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості № 16 від 26 грудня 2003 року (до лекцій № 18 та № 20)	546
2.15. Судова практика у справах про злочини неповнолітніх і втягнення їх у злочинну діяльність від 29 серпня 2003 року (до лекції № 20)	550
2.16. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх № 5 від 16 квітня 2004 року (до лекцій № 20)	592
<i>Додаток № 3. Закон України «Про застосування амністії в Україні» від 1 жовтня 1996 року (до лекції № 17)</i>	<i>602</i>
<i>Додаток № 4. Положення про здійснення помилування, затверджене Указом Президента України № 1118/2005 від 19 липня 2005 року (до лекції № 17)</i>	<i>604</i>

Навчальне видання

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Загальна частина

КОЛОС МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ

Головний редактор
Редактор
Художнє оформлення
та комп'ютерна верстка
Коректор

*Гайдук Н. М.
Питченко В. Я.
Голубовська Л. В.
Сікорська Л. Л.*

Підписано до друку 14.III 2007 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Гарнітура Петербург. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 35,34. Наклад 600. Зам. № 7-22.
Оригінал-макет виготовлений ТОВ «Атіла», 04060 Київ-60, вул. М. Берлінського, 9.

Свідчення про видавничу діяльність і розповсюдження видавничої продукції:

Серія ДК № 216 від 11.X 2000 р.

видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України.

Надруковано ТОВ ВПФ «МЕГА», 01004, Київ-04, вул. Толстого, 5А/57.

Колос Михайло Іванович – кандидат юридичних наук, доцент.

Працював в органах прокуратури України, очолював прокуратуру з нагляду за додержанням законодавства в установах виконання кримінальних покарань Хмельницької області. Завідував спеціальною кафедрою на правничому факультеті Національного університету «Острозька академія», де викладає понад 10 років курс кримінального права України. Одночасно як адвокат ефективно здійснював захист прав і свобод людини в судових кримінальних процесах.

Неодноразово обирався адвокатами до кваліфікаційних органів, а також був членом Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів України.

З 2006 року працює суддею Конституційного Суду України.

Є автором низки наукових праць у сфері проблем реалізації свобод людини.

ISBN 978-966-326-223-9

9 789666 326223

Київ-60, вул. М. Бердниського, 9.
Тел.: (044) 440-55-23, 487-18-61, 440-15-13.
e-mail: atika.kiev@mail.ru